

FENYVES MÁRIA ANNUNZIATA

A füredi nádas csöndesen zizzent ...

„... szőlős lejtőire arany-zöld fény dől,
barack virul ott s mandula-liget.”

(Keresztury Dezső: Füred)

Halvány jégzöldből kékbe váltott a Balaton.

*A tóban, Füred partjainál kikandikálnak a ná-
dak, hogy azután hosszú szárba szökkenjenek, és
beszélgessenek, sóhajtsanak, énekeljenek a széllel;
nádi-zene szóljon a vízparton, s élvezzük a szépsé-
geket, a madarak röpteit, énekeit, a csöndet, a nyu-
galmat. Amikor hajnalban fel jó az éltető napsugár
fényeivel, arany-ezüst színcsodáival felöltözteti a
tájat, s újabb és újabb örömeket tár elénk a termé-
szet sokszínű palettájáról. Kell az öröm, a szépség
mindennapjainkban. Élvezzük a nádasok, a levelek
rezduléseit, a szivárványszínű szitakötők táncait,
hiszen üzen a nagy természet nekünk, a kedves Ba-
laton és a nádas, itt Füreden.*

*Szárnyas nagy IDŐ vigyázza a tó vizét, a derűs
hegyek, dombok között. A nád suttogón üzen bal-
zsamot leheletével, néha a visszhang is – a múltbéli
visszhang is – üzen, s éjjel az ezüsthomlokú Hold
sugara tündöklőn visszamereng, miközben a nádas
csöndesen zizzen ...*

Sok-sok élményt tud elraktározni, sok-sok em-
léket tud megőrizni az ész, a szív, a lélek, sok
szépséget a nagy természetből.

Sétáim, kirándulásaim során sokszor láttam a
zöld színekben pompázó, hamvas zöld lengedező
nádasokat, sok helyütt hatalmas erdeit, hiszen né-
hány helyen valóban erdőnyi sokaságuk látványa
fogadott, és milyen finomak, kecsesek, karcsúak,
erősek, szépek voltak. Ahogy mentem mellettük,
köztük, mintha beszéltek volna: suttogtak, susog-
tak, zizzentek a szél akkordjára. A hamvas zöld le-
velek simultak egymáshoz; viráguk, mintegy bóbi-
ta díszlettek az ágak végén, hajladoztak lágyan.

Az egyik utam során láttam egy letört szárat,
felvettem, s elvágta a kezem.

Hát ilyen ez a nád? –szomorodtam el. Akár csak
az emberek, bánanak.

Visszadobtam, s tovább mentem. A nád is;
rossz, jó, szép, csúnya, ahogyan az emberek.

Ilyen az élet!

Már régóta írok verseket, elbeszéléseket, mesé-
ket, s nem is oly régóta írtam a nádról, a nádasok-
ról is, míg végül egy egész könyvnyi lett belőlük.

Mindig szeretettel néztem a nádasokat, még té-
len is, amikor a hó már betakarta a tájat, a letört, le-

töredezett, elszáradt nádat, nádasokat láthattam,
mégis szeretettel írtam róluk, ahogy zizzentek,
piszkos-sárgán, tépetten, kopottan, némelyiknek a
bóbitája rogyadozva, árván állva a nagy hidegben.

Mennyit gyönyörködtem bennük a Balaton
északi partján egyszer egy fagyos februári napon.
Persze megírtam és le is festettem a tájat, s ma is
örzöm e képet, mert akkor, és azóta is oly kedves
nekem.

A nádas mellett

Jöjjenek velem barangolásaimban a nádasok
mentén és hallgassák kedves hangjukat, s élvezzék
a szitakötők rebbenéseit a szivárványszínű ruháik-
ban, a mocsarak szélén, tavak partján, ahol nyílnak
a sárga színű gólyahírek, s a vadvirágok vetélked-
nek egymással. Vagy a folyók közelében ahol a
zöld füvek színskálája fogad, a százsorszépek fe-
hér és rózsaszín kalapjaikban tündökölnek, és
Achilleák ezer és ezer csipkeruháikban nyílnak. A
tavak világában, ahol a sárga vízililiomok sokasága

nyújtózkodik a fény felé, s tárt szirmaikkal várnak ...

Hallgassák a nádak felénk küldött dalait, zize-néseit, s tán PÁN isten is néha arra jár, s majd fújja nádsípját, a Szürinxet.

De ki is volt PÁN?

És milyen a pánsíp? És miért SZÜRINX? PÁN, /PÁN = MINDEN/ HERMÉSZ fia, a kereskedelem, a jóslás istenének a hírnöke. Sok gyermeke közül PÁN a természet-szellemek egyike. Démoni figurája félig ember, félig állat, arca ráncos, hegyes állú, szakállas, homlokán szarvak, testét szőr borítja Árkádiában született, s anyja valószínűleg nimfa volt. Az istenek befogadták az Olümposzra. Különösen DIONÜSZOSZ szerette, kedvelte. Huncut volt, már gyermek korában bátyja APOLLÓ tegzét, nyilait ellopta, aki éppen akkor Thesszáliában pásztorkodott. PÁN sok nimfát szeretett. Például EKHÓ-ba is szerelmes volt, majd egy forrás és egy erdő nimfába., de PITHÜSZ nimfa fenővé változott, így szabadult meg tőle. Egyik nagy szerelme SZELENÉ holdistennő volt, de Ő sem akarta a sötét istent követni, ezért PÁN fehér báránybőr ruhába bújt, így csalogatta magához.

A nádas körül

Egyik nap, – amikor a napsugárban fürdő árkádai tájon legeltetett–, látta meg SZÜRINX-et? A

nimfa szépsége úgy megragadta, hogy utána ment, de SZÜRINX megijedt tőle, és a Ladon folyó partjáiig futott, segítségül hívta a többi nimfát, de végül is reménytelenségében a vízbe ugrott, ahol nádszállá változott. PÁN, amikor meglátta zokogásban tört ki. Bánatában, ahogy a szél meglegyintette a nádist, panasz hangot hallott, és a szélben több nád is letört. PÁN összeszedte a nádszálakat, darabokra vágta, majd összekötötte. Így lett a nádsíp, azaz pánsíp, vagyis ahogy Ő elnevezte: szürinx, – SZÜRINX.

A pánsíp a legrégebb hangszer, legendák övezik. A történeti források szerint több mint hat ezer éves ...

OVIDIUS, római költő, – az „Átváltozások” című mitológiai történetében ad magyarázatot a származására. A pánsíp az ókor óta ismeretes, a hajdani Árkádiában is és Görögország bukolikus tájain, ami a származási helye.

Az első pánsípok egyetlen csőből álltak, később két és több csőből készítették el.

Az első klasszikus pánsípok, – a görög pánsípok, – Kr.e. a 2500-as évekből erednek és az égei – tengeri Kikládok szigetsoporton használták. Miután a rómaiak meghódították Hellaszt számos elemet átvettek a görög kultúrából, így a pánsípot is, melyet ők „aenis”-nek neveztek el.

A pánsíp Európában mindenütt fellelhető. Romániában a dákok már Kr.e. 7. században is használták, és „nai”-nak hívták és ma is annak hívják.

A pánsíp Európában, Indonéziában is létezik. Thaiföldön például „wode” a neve. De Kr. e. kétezer évvel korábbi változatai ismertek. A kutatók szerint az inka és a maja civilizációk tökéletesítették, mielőtt elterjedt volna az amerikai földrészen.

A hangszer nagyon népszerű lett! De igazi elő-rejutása 1937-ben kezdődött a párizsi és a New - york-i világkiállításon 1939–40-ben, amikor is FANICA LUCA virtuóz játéka elbűvölte a nagy közönséget.

A pánsíp hangjai megnyugtatók. A hangjai elvarázsolnak bennünket, mert ez a zene ajándék. Hangjai visszavisznek Hellász bukolikus tájaira, a pánsíp származási helyére.

E hangszerből áradó idillikus zene, nyugtató hatású, ami FANICA LUCA munkásságának köszönhető, aki 17 éves korától a világot járta hangszerével. Legtehetségesebb tanítványa, unokaöccse DAMIAN LUCA, igazi örököse, aki a világon elismert művésze hangszerének. És egyedül álló GHEORGHE ZAMFIR munkássága, szorgalma, kitartása is, aki 13 éves korától fogva, – amikor

még a faluja körül elterülő dombokon kecskéket őrzött, – szerette hangszerét, s e tájon hangzottak el a pánsíp csodálatos hangjai. Hogy szerette hangszerét szavai is bizonyítják, így fogalmazott és állítja – a művész, még hozzá híres művész –, hogy: „*A pánsíp hangjaiban, és hangszínében maga a természet fejeződik ki. Hallani lehet benne az erdő zsongását, a növények susogását, az ég és a föld közötti kapcsolatát.*” És lelki békét ad.

Egyébként a nimfák gyönyörű alakok voltak, akik a természet különféle elemeit személyesítették meg. Így; a folyókban, patakokban, tavakban, forrásokban levő csoportjuk: a NAJÁDOK. A fákbán rejtőzködők pedig a DRIÁDOK.

A mítoszok sok örömet, szépséget tartogattak – tartogatnak az embereknek, hiszen a hellén mítoszok az emberiség költői képzeletének legszebb alkotásai közé tartoznak, izgalmasak, szellemesek, fordulatosak. Érdemes olvasni, tanulmányozni, egy kicsit más világba „belekóstolni”, a mitológiák szép világába. A szép Görögország tájaival megismerkedni.

Ott künn a tó partján, a harmatos zöld nádak most is csöndesen zizzenek, alig-alig hallhatóan. Üzen a nádas, beszél, dalol.

Dalol a nád nádsípjával, nádihegedűvel, nádizenét nekem, ... nekünk, ... mindenkinek ...

*„A nádnimfa, a nádas hervadozva vár,
A gyertyák dalában elnémul a nád,
Szitakötő fényben, a dalban sír a vágy!”*

/Huchel, Peter/

Az illusztrációkat Fenyves Mária Annunziata készítette.

Nimfa vagyok ...

Fáradt hőse e szomorú földnek,
Elmentél Te is a többiek után.
Szakadó nagy záporok elmosták
a századokon zengő nagy család
nyomait, akik előtted vívtak csatát,
akikben harcos, erős izom szaladt
a feszülő, fehér bőr alatt:
Róluk is csak, írás maradt ...

De én, szorgalmasan rogom soraimat
míg élek Rólad, kinek kedvese voltam.
Nimfa vagyok, kit elrejt a nagy csönd,
És a hamvas zöld kedves nádas,
mert lelkem rommmezők törmelékein jár,
néha zokog, nyugtot már nem talál,
mert lelked, az az isteni tűz kis
szikrája elszállt, örökre elszállt,
és a kék égnek mezején kereng ...

(Fenyves Mária Annunziata)